स मां राजन् कर्म्मवतीमागतामाह सान्त्वयन् । शुश्रूषमाणामासीनां पितुरङ्के युधिष्ठिर ।
इतिश्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि अर्ज्जुनाभिगमनपर्व्वणि द्रौपदीवाक्यं नाम द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ ३२ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ याज्ञसेन्या वचः श्रुत्वा भीमसेनो ह्यमर्षणः । निःश्वसन्नुपसङ्गम्य क्रुद्धो राजानमब्रवीत् ।
राज्यस्य पदवीं धर्म्यां व्रज सत्पुरुषोचितां । धर्म्मकामार्थहीनानां किं नो वस्तु तपोवने । १२६५
नैव धर्म्मेण तद्राज्यं नार्ज्जवेन नचौजसा । अक्षकूटमधिष्ठाय हृतं दुर्य्योधनेन वै ।
गोमायुमेव सिंहानां दुर्ब्बलेन बलीयसां । आमिषं विघसाशेन तद्राज्यं हि नो हृतं ।
धर्म्मलेशप्रतिच्छन्नः प्रभवं धर्म्मकामयोः । अर्थमुत्सृज्य किं राजन् दुःखेषु परितप्यसे ।
भवतोऽनवधानेन राज्यं नः पश्यतां हृतं । अहार्य्यमपि शक्रेण गुप्तं गाण्डीवधन्वना ।
कुणीनामिव विल्वानि पङ्गूनामिव धेनवः । हृतमैश्वर्य्यमस्माकं जीवतां भवतः कृते । १२७०
भवतः प्रियमित्येवं महद्व्यसनमीदृशं । धर्म्मकामे प्रतीतस्य प्रतिपन्नाः स्म भारत ।
कर्षयामश्च मित्राणि नन्दयामश्च शात्रवान् । आत्मानं भवतां शास्त्रैर्न्नियम्य भरतर्षभ ।
यद्वयं न तदैवैतान् धार्त्तराष्ट्रान्निहन्महि । भवतः शास्त्रमादाय तन्नस्तपति दुष्कृतं ।
अथैनामन्ववेक्षस्व मृगचर्य्यामिवात्मनः । दुर्ब्बलाचरितं राजन्न बलस्थैर्न्निषेवितां ।
यां न कृष्णा न वीभत्सुर्नाभिमन्युर्न सृञ्जयाः । नचाहमभिनन्दामि नच माद्रीसुतावुभौ । १२७५
भवान् धर्म्मो धर्म्म इति सततं व्रतकर्षितः । कच्चिद्राजन्न निर्व्वेदादापन्नः क्लीवजीविकां ।
दुर्म्मनुष्या हि निर्व्वेदमफलं स्वार्थघातकं । अशक्ताः श्रियमाहर्त्तुमात्मनः कुर्व्वते प्रियं ।
स भवान् दृष्टिमान् शक्तः पश्यन्नस्मासु पौरुषं । आनृशंस्यपरो राजन्नानर्थमवबुध्यसे ।
अस्मानमी धार्त्तराष्ट्राः क्षममाणानलं सतः । अशक्तानिव मन्यन्ते तद्दुःखं नाहवे वधः ।
तत्र चेद्युध्यमानानामजिह्ममनिवर्त्तिनां । सर्व्वशो हि वधः श्रेयान् प्रेत्य लोकान् जयेमहि । १२८०
अथवा वयमेवैतान् निहत्य भरतर्षभ । आददीमहि गां सर्व्वां तथाऽपि श्रेय एव नः ।
सर्व्वथा कार्य्यमेतन्नः स्वधर्म्ममनुतिष्ठतां । काङ्क्षतां विपुलां कीर्त्तिं वैरं प्रतिचिकीर्षतां ।
आत्मार्थं युध्यमानानां विदितं कृत्यलक्षणं । अन्यैरपि हृते राज्ये प्रशंसैव न गर्हणा ।
कर्षणार्थो हि यो धर्म्मो मित्राणामात्मनस्तथा । व्यसनं नाम तद्राजन् धर्म्मः स कुलधर्म्म तत् ।
सर्व्वथा धर्म्मनित्यन्तु पुरुषं धर्म्मदुर्ब्बलं । त्यजतस्तात धर्म्मार्थौ प्रेतं दुःखसुखे यथा । १२८५
यस्य धर्म्मो हि धर्म्मार्थं क्लेशभाङ्न स पण्डितः । न स धर्म्मस्य वेदार्थं सूर्य्यस्यान्धः प्रभामिव ।
यस्यचात्मार्थमेवार्थः स च नार्थस्य कोविदः । रक्षेत मृतकोऽरण्ये यथा गास्तादृगेव सः ।
अतिवेलं हि योऽर्थार्थी नेतरावनुतिष्ठति । स वध्यः सर्व्वभूतानां ब्रह्महेव जुगुप्सितः ।
सततं यश्च कामार्थी नेतरावनुतिष्ठति । मित्राणि तस्य नश्यन्ति धर्म्मार्थाभ्याञ्च हीयते ।
तस्य धर्म्मार्थहीनस्य कामान्ते निधनं ध्रुवं । कामतो रममाणस्य मीनस्येवाम्भसः क्षये । १२९०
तस्माद्धर्म्मार्थयोर्नित्यं न प्रमाद्यन्ति पण्डिताः । प्रकृतिः सा हि कामस्य पावकस्यारणिर्यथा ।